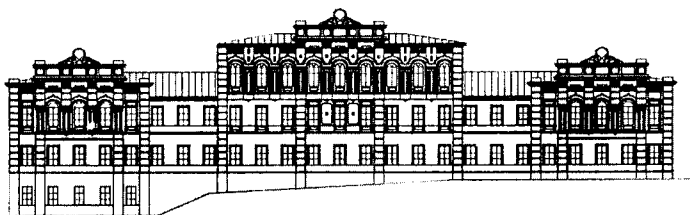

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
ДЕПАРТАМЕНТ КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ
ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ ДЕРЖАВНОЇ АДМІНІСТРАЦІЇ
ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ**

**ПРОБЛЕМИ МУЗЕЄЗНАВСТВА, ЗБЕРЕЖЕННЯ
ТА ВІДНОВЛЕННЯ ІСТОРИЧНОЇ ПАМ'ЯТІ**
(До 85-річчя Харківської державної академії культури та 25-річчя
відкриття першого в Україні музейного відділення ХДАК)

Матеріали всеукраїнської науково-теоретичної конференції
14–15 травня 2014 р.

Харків
ХДАК
2014

УДК[069:930.85](063)
ББК 79.1я431+63.3(4УКР)-7я431
П 78

Друкується за рішенням ученої ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 11 від 29.04.2014 р.)

Редакційна колегія:

В. М. Шейко	д-р іст. наук, проф., чл.-кор. НАМУ, ректор ХДАК
М. М. Каністратенко	канд. іст. наук, доц., перший проректор ХДАК
С. І. Лиман	д-р іст. наук, проф. ХДАК
О. О. Тортика	д-р іст. наук, проф. ХДАК
С. В. Потрашков	д-р іст. наук, проф. ХДАК
О. В. Жукова	канд. іст. наук, доц. ХДАК
Л. Ф. Торбовська	нач. ред.-вид. відділу

...

П 78 Проблеми музеєзнавства, збереження та відновлення історичної пам'яті (до 85-річчя Харківської державної академії культури та 25-річчя відкриття першого в Україні музейного відділення ХДАК) : матеріали всеукр. наук.-теорет. конф., 14–15 трав. 2014 р. / [редкол.: В. М. Шейко та ін.]. — Х. : ХДАК, 2014. — 100 с.

Висвітлюється доробок відомих науковців, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів України та зарубіжних країн, співробітників провідних музеїв з проблем музеєзнавства та історичного краєзнавства, підготовки фахівців музейної галузі в Україні.

УДК[069:930.85](063)
ББК 79.1я431+63.3(4УКР)-7я431

© Харківська державна академія
культури, 2014

В то же время нельзя умолчать и об оборотной стороне данного процесса. Когда коммуникация превращается в некий аттракцион для скучающего индивидуума, готового приходить в музей отнюдь не для удовлетворения культурной потребности, а для заполнения досугового вакуума. Таким образом, эра «вовлеченной коммуникации» превращает, по словам Маршала Мак-Люэна, потребителя культуры, ранее обособленного и вдумчивого, во всеядного обывателя, готового развлекаться любой ценой, причем «с открытым ртом и горящими глазами».

Есть ли выход из подобной ситуации и что может в данном случае предложить теория музейной коммуникации? По всей видимости, носителям музейной культуры предстоит пройти как по лезвию ножа над этой пропастью отчуждения, во многом обусловленной массовостью современного интеграционного сознания. Гармония так называемой музейной гуманистической педагогики должна позволить музею развиваться равно как в его классической форме, так и в форме, аналогичной современному культурному континууму: музей-театр, музей аттракцион. Залогом же внутренней значимости музейной информации, ее духовным и цивилизационным цензом частично должен стать личный вкус и внутренняя интеллигентность музейного работника. А так особая идеология музейного мировоззрения, в рамках которой указанный социальный институт остается не только культурным, но и нравственным мериллом неуклонно развивающегося и постоянно трансформирующегося человеческого общества.

О. М. Сошнікова
МУЗЕЙНА КОМУНІКАЦІЯ
В СУЧАСНОМУ МУЛЬТИКУЛЬТУРНОМУ СВІТІ

Звернення до проблеми музейної комунікації набуває особливої актуальності в часи радикальних цивілізаційних трансформацій. Зрушення, що відбуваються у високотехнологічному інформаційному суспільстві, передбачають як конструктивні, так і деструктивні можливості. Їх усвідомлення, відкриття нових соціокультурних перспектив, ефективна просвітницька політика потребують теоретичного аналізу проблеми музейної комунікації.

Нині ставлення до культурної спадщини пов'язане зі зростанням ролі музею як інституту, покликаного вирішувати певні завдання пошуку світоглядних і інтелектуальних орієнтирів соціокультурної адаптації людини в сучасному мультикультурному світі. При переході від однієї соціокультурної реальності до іншої музейні установи зазнають значних змін, що зумовлює необхідність теоретичного осмислення та всебічного аналізу сучасного музею як багатофункціонального інституту культурної пам'яті з функціями накопичення, збереження, ретрансляції матеріальних і духовних цінностей. У цьому контексті музей – це інформаційна система, спрямована на передання інформації семіотичними засобами через предметно-просторове

середовище, особливий канал інформаційного зв'язку, що опосередковує і суб'єкт-об'єктні, і інформаційні контакти, необхідні для формування особистості.

Розмаїття зв'язків музею та суспільства надає підстав розглядати музей як сукупність інформаційних взаємодій, де можна виокремити спрямовані впливи на особу, групу, культуру, суспільство загалом.

Музейна комунікація є особливим феноменом, що впливає на буття людини в культурі, механізми формування індивідуальної і суспільної свідомості, національний менталітет.

Музейна діяльність пов'язана з процесом культурної комунікації, що є інформативно-знаковою й наслідком безперервного процесу виникнення одних значень та втрати інших. Реалізується комунікативна функція музею через виявлення комплексу значень, притаманних речі. Саме через предметно-речові форми музейної експозиції передається значна частина інформації, необхідна для формування особистості. У процесі музейної комунікації через різноманітні процедури з символами відбуваються операції з тими «ідеальними» предметами, що уособлюють для об'єктивації цінності свідомості певної соціальної групи, етносу, індивіда тощо.

Одним з основних каналів музейної комунікації є експозиція, де виявляється внутрішня, символічна, часто знакова і образна суть речей, які містять у собі іконічний елемент, що функціонує за логікою іконічного знаку. Особливістю музейного речового світу полягає в тому, що його існування перевершує вік людини і є конкретно-чуттєвим ланцюгом, що пов'язує історичні часи. Завдяки використанню чуттєвих образів конкретна мета стає діагностичною, що підвищує ефективність експертної оцінки її досягнення. Здійснюючи цю оцінку, експерти-автори експозицій порівнюють результати діяльності, що оцінюються, з образами, які асоціюються в них з конкретними завданнями експозиції. Творча інтерпретація музейних пам'яток, підпорядкована інтелектуальним і художнім здібностям авторів, здатна виявити трансцендентну сутність речей, перефокусувати сучасника з актуально-соціального на культурно-історичне і таким чином перетворити образне експозиційне середовище на канал комунікації.

Музей – історично зумовлений багатфункціональний інститут соціальної пам'яті, за допомогою якого реалізується суспільна потреба у відборі, збереженні і репрезентації специфічної групи культурних і природних об'єктів, що усвідомлюються суспільством як цінність, що підлягає передавданню з покоління в покоління для удосконалення механізму формування суспільної свідомості, національного менталітету, який впливає на такі значущі елементи національного світогляду, як самоідентифікація та самооцінка, ідеали і завдання, що водночас сприятиме ствердженню української нації як самодостатньої одиниці світової мультикультурної спільноти в умовах глобалізації.